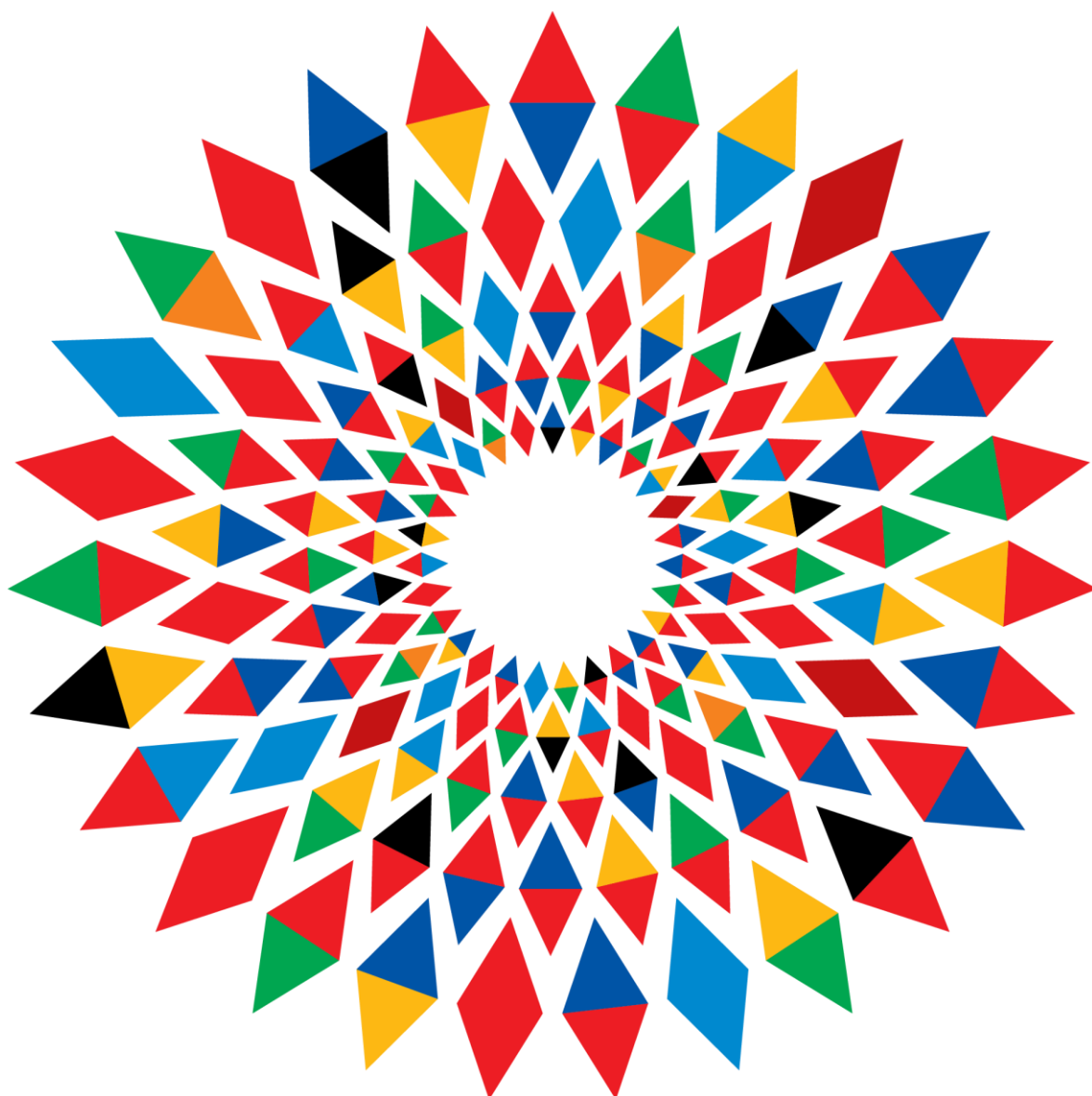

EU2022.CZ

České předsednictví
v Radě Evropské unie

Brněnská výzva na snížení světelného znečištění v Evropě

My, účastníci mezinárodního workshopu Světelné znečištění 2022, konaného 26.10.2022 v Brně, v České republice,

Uznávající vědecké poznání o vlivech světla v noci na živé organismy, jako je rušení spánku, potlačení hormonální sekrece, změny v migračním, reprodukčním, stravovacím, predacním a jiných typech chování, narušení vegetačních období, a dalších,

vyjadřující obavy nad satelitními daty, která ukazují, že světelné znečištění vzrostlo celosvětově za 25 let nejméně o 49 % do roku 2017¹ a v Evropě je již sotva možno nalézt oblasti s opravdovou noční tmou²,

zdůrazňující potřebu ochraňovat noční prostředí, a tedy předcházet a snižovat světelné znečištění a jeho vlivy na biodiverzitu a ekosystémy, lidské zdraví a kvalitu života, a astronomii,

připomínající mnoho mezinárodně uznávaných dokumentů, podporujících ochranu nočního prostředí, například, ale nejen: Declaration on the Reduction of Adverse Environmental Impacts on Astronomy, přijatou na setkání IAU/ICSU/UNESCO (1992), dále IAC/UNESCO/UNWTO/IAU/UNEP-CMS/Ramsar International Declaration in Defence of the Night Sky and the Right to Starlight, přijatou na Konferenci Starlight (2007), dále UN CMS Resolution 13.5 on Light Pollution Guidelines for Wildlife, dále UNEP/EUROBATS Resolution 8.6 Bats and Light Pollution, a Dark and Quiet Skies for Science and Society,

poznávající, že výměna světelných zdrojů za LED zdroje, ačkoli mohou být energeticky účinnější než mnohé nahrazované světelné zdroje, může kvůli jejich spektrálnímu složení vést k vyšším hladinám osvětlenosti a vyššímu množství vyzářeného modrého světla,

¹ Sánchez de Miguel, Alejandro, Bennie, Jonathan, Rosenfeld, Emma, Dzurjak, Simon and Gaston, Kevin J. (2021) First Estimation of Global Trends in Nocturnal Power Emissions Reveals Acceleration of Light Pollution. *Remote Sensing* [online]. **13**(16). ISSN 2072-4292. doi:10.3390/rs13163311

² Falchi, Fabio, Cinzano, Pierantonio, Duriscoe, Dan, Kyba, Christopher, Elvidge, Christopher, Baugh, Kimberly, Portnov, Boris, Rybnikova, Nataliya and Furgoni, Riccardo. (2016) The new world atlas of artificial night sky brightness. *Science Advances*. 2. e1600377-e1600377. 10.1126/sciadv.1600377.

s vědomím, že nedávný výzkum klade otázky, zda empirický základ pro nastavení hladin osvětlenosti v normách pro venkovní osvětlení³ bere dostatečně v úvahu vlivy na životní prostředí, jelikož nedostatečně podložené normy mohou vést k přesvětlenému prostředí,

zdůrazňující, že důsledky přesvětlování nebo nadbytečného osvětlování, vyjádřené v emisích oxidu uhličitého a nákladech na vyplývanou energii, neustále rostou, a to i v situaci současného nedostatku paliv a stoupajících cen elektřiny,

akcentující, že světlo nezná hranice a jediný zdroj světla může snadno ovlivnit široké území, což odůvodňuje nutnost koordinovaného jednání napříč státy,

uznávající neexistenci mezinárodně uznávaných metrik a indikátorů pro kvantifikaci světelného znečištění,

1. *Připomínáme* veřejným činitelům na všech úrovních, že ačkoli účinky umělého světla v noci jsou rozsáhlé a komplexní, možnosti jejich prevence jsou mnohdy jednoduché. Třemi zlatými pravidly pro správné svícení jsou:
 - osvětlovat pouze tam a tehdy, kdy je to nezbytné pro veřejné potřeby nebo pracovní úkony, používat clony, pokud je potřeba pro zamezení přesahu světla do nežádoucích prostor;
 - nesměřovat světlo do horního poloprostoru nebo k citlivým biotopům, včetně vodních ploch;
 - regulovat časování, intenzitu, spektrální distribuci a náhradní teplotu chromatičnosti světelných zdrojů v závislosti na potřebách a přírodních podmínkách;
2. *Vyzýváme* členské státy Evropské Unie a Evropskou Komisi, aby uznaly světelné znečištění jako zdroj obav a dalšího tlaku na životní prostředí a lidské zdraví, a aby zvážily, jak nejlépe na tuto problematiku zareagovat na evropské nebo národní úrovni, včetně následujících možností:
 - zahrnout světelné znečištění do evropských politik a legislativy na ochranu životního prostředí, jako je Strategie v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030, Směrnice o ochraně volně žijících ptáků a Směrnice o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin s návazně budovanou soustavou Natura 2000, či nadcházející Nařízení o obnově přírody, včetně jejich implementačních dokumentů, a prozkoumání možnosti využití institutu tmavých oblastí a koridorů;

³ Fotios, Steve, Gibbons, Ronald B. (2018) Road lighting research for drivers and pedestrians: The basis of luminance and illuminance recommendations. *Lighting Research & Technology*. 50(1):154-186. doi:10.1177/1477153517739055

- použít dostupné nástroje pro vyhodnocení účinků umělého osvětlení v povolenacích procesech, jako je například stavební povolení, územní rozhodnutí, EIA⁴, hodnocení Natura 2000 a městské plánovací procesy;
- přezkoumat dostupné normy pro osvětlování a v případě potřeby zahájit tvorbu norem nových na národní i mezinárodní úrovni, a zaručit, že normy jsou založeny na důkazech a zohledňují v současnosti dostupný solidní výzkum minimálních požadavků dopravní bezpečnosti a pracovních úkonů;
- prozkoumat technologie pro kontrolu světelného znečištění, jako je stmívání, pohybová čidla či omezení emisí modrého světla, a poskytnout dotační podporu projektům rekonstrukce nebo instalace nového veřejného osvětlení;
- přezkoumat kritéria Zelených veřejných zakázek pro veřejné osvětlení a dopravní signalizaci⁵, co se týče zajištění udržitelnosti venkovního osvětlení a úpravy požadavků na jas, osvětlenost a světelnou účinnost, návrhu standardizovaných indikátorů a metrik, a podporovat jejich užívání v projektech osvětlovacích soustav;
- přezkoumat kritéria ekodesignu pro světelné zdroje⁶ a posoudit nepříznivé účinky světla na biodiverzitu;
- podporovat výzkum účinků světelného znečištění na biodiverzitu, ekosystémové služby a lidské zdraví, jako i interdisciplinární projekty silniční, pěší a pracovní bezpečnosti, ekosystémových dopadů osvětlených oblastí, a pilotních projektů nejméně škodlivého osvětlení, obzvláště v citlivých územích;
- vyvinout společné indikátory a monitorovací postupy pro světelné znečištění, které zahrnou relevantní parametry pro posouzení účinků na životní prostředí a lidské zdraví skrze výzkum; a ustanovit koordinovaný monitoring světelného znečištění na evropské úrovni a v případě potřeby na národní úrovni, například zahrnutím světelného znečištění do monitorovacího plánu Akčního plánu pro nulové znečištění nebo Strategie v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030;
- podporovat osvětu relevantních veřejných činitelů, ostatních stakeholderů a veřejnosti ohledně kolektivních nebo individuálních činností, kterými mohou přispět k prevenci světelného znečištění, dokud nebudou přijata systémová opatření;

⁴ Směrnice o EIA již stanovuje, že odhad mj. světelných emisí způsobených daným záměrem má být obsažen v dokumentaci vlivů záměru na životní prostředí připravené oznamovatelem, a má být předmětem účasti veřejnosti.

⁵ Donatello S., et al., Revision of the EU Green Public Procurement Criteria for Road Lighting and traffic signals, EUR 29631 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2019, ISBN 978-92-79-99077-9, doi:10.2760/372897, JRC115406

⁶ Commission Regulation (EU) 2019/2020 of 1 October 2019 laying down ecodesign requirements for light sources and separate control gears pursuant to Directive 2009/125/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Commission Regulations (EC) No 244/2009, (EC) No 245/2009 and (EU) No 1194/2012

3. *Připomínáme* důležitost použití principu energetické účinnosti na prvním místě a principu nezpůsobovat újmu při jakémkoli legislativním, investičním nebo plánovacím rozhodnutí;
4. *Uznáváme* potřebu koherence politik regulujících biodiverzitu, klima a energetiku, a jejich souladu s omezením světelného znečištění;
5. *Připomínáme*, že evropský přístup k řešení problematiky se může opřít o již existující vědomostní základnu v některých evropských zemích, stejně jako o různé programy podpory výzkumu a projektů, jako je LIFE nebo Interreg;
6. *Zdůrazňujeme*, že jelikož světelné znečištění je již zmíněno v seznamu znečišťujících látek, které vzbuzují rostoucí obavy v Akčním plánu pro nulové znečištění, je nezbytné navázat schématem systematického, stálého a důkladného monitoringu jeho účinků na biodiverzitu, ekosystémové služby a lidské zdraví; první Zpráva o monitorování a výhledu v oblasti nulového znečištění, která by měla být publikována v roce 2022, může poskytnout vhled, jaká monitorovací data by měla být sbírána.

Toto je naše ,Brněnská výzva na snížení světelného znečištění v Evropě', na které jsme se shodli v průběhu workshopu.